

CREATIVITEIT

drs. R.B.E. van Wijngaarden

1 SITUATIE

Elke dag zijn er momenten die om creativiteit vragen. Een probleem oplossen, een nieuw idee ontwikkelen, acties bedenken, verbeterpunten zoeken... zaken waarvoor het nuttig is om de denkkraft van meerdere mensen aan te boren. Managers leiden dan ook regelmatig creatieve sessies, bijvoorbeeld door te brainstormen tijdens een vergadering of op de hei. Dergelijke bijeenkomsten leveren echter niet altijd op wat men ervan had verwacht. Misschien kent u ook van die bijeenkomsten die uitmonden in chaos en eindeloze discussies. Veel mensen kennen de regels van het brainstormen, maar in de praktijk is het niet eenvoudig om de energie in uw team effectief te leiden. Bent u in staat om het creatieve potentieel van uw team aan te boren? Kunt u een creatieve sessie leiden?

2 TEST

Stelt u zich eens voor dat u met een lastig probleem wordt geconfronteerd. De situatie is complex en de gekozen oplossing kan grote gevolgen voor uw organisatie hebben. U wilt de denkkraft van een team mobiliseren en daarom organiseert u een creatieve sessie. Hieronder vindt u tien gebeurtenissen die zich vervolgens kunnen voordoen. Wat doet u in deze situaties? Omcirkel het antwoord dat het beste past bij de actie die u op dat moment zou nemen. U kunt slechts één antwoord kiezen.

1 Uw secretaresse vraagt u wie u voor deze sessie wilt uitnodigen. Aan welke mensen denkt u?

- a De personen uit mijn vaste team, want die zijn goed op elkaar ingewerkt.
- b Mensen met uiteenlopende achtergronden die het probleem vanuit verschillende perspectieven zullen bekijken.
- c In ieder geval enkele creatieve geesten, want die hebben veel ideeën.

2 U opent de sessie door het probleem aan het team voor te leggen. Natuurlijk stellen zij u allerlei vragen. Om de structuur van de bijeenkomst vast te houden, kunt u echter niet op alle vragen in gaan. Op welke vraag geeft u in deze fase wél antwoord?

- a Kunt u wat meer over de situatie vertellen?
- b Ik weet al hoe u dit kunt aanpakken. Zal ik dat vertellen?
- c Hoe komt eigenlijk dat dit probleem ontstaat?

3 U stelt een prikkelende vraag aan de teamleden en u hoopt dat zij met ideeën komen. De teamleden kijken u echter zwijgend aan. Wat doet u?

- a Ik geef zelf een voorbeeld om hen op weg te helpen.
- b Ik laat een stilte vallen en maak oogcontact met enkele teamleden.
- c Ik formuleer mijn vraag scherper en stel de vraag opnieuw.

4 Over de eerste ideeën die men inbrengt, ontstaan al hevige discussies. Wat doet u?

- a Ik kies een schriftelijke methode om ideeën te genereren zodat mensen de kans niet krijgen om kritiek te leveren of discussies aan te gaan.
- b Ik geeft ruimte aan de discussies want discussies zijn leerzaam en komen de kwaliteit van de oplossing ten goede.
- c Ik vraag de teamleden om hun kritiek op de ideeën uit te stellen tot een later moment, zodat we nu eerst zo veel mogelijk ideeën kunnen verzamelen.

5 U merkt dat enkele teamleden veel aan het woord zijn en dat u anderen nog nauwelijks hebt gehoord. Wat doet u?

- a Ik spreek duidelijke gespreksregels af en zie erop toe dat deze worden nageleefd.
- b Ik stel vragen aan de mensen die nog weinig aan het woord zijn geweest.
- c Ik kies een werkvorm waarin de teamleden zich eerst individueel voorbereiden en pas daarna hun ideeën in de groep inbrengen.

6 U bent niet tevreden over de sfeer. Men is aan het werk, maar de energie straalt er niet vanaf. Wat doet u om het team een nieuwe impuls te geven?

- a Ik hang flip-overvellen aan de muur en vraag het team ideeën op te schrijven zodat er beweging in de zaal komt.
- b Ik kies een ongewone benadering van het probleem die humor en dynamiek in de bijeenkomst brengt.
- c Ik stel uitdagende vragen om de intelligentie van de teamleden aan te spreken.

7 Na intensief brainstormen merkt u dat er geen nieuwe ideeën meer komen. Helaas hebt u nog weinig briljante ideeën gezien. Wat doet u?

- a Ik kies een andere aanpak en bekijk het probleem vanuit nieuwe invalshoeken.
- b Ik definieer het probleem anders en start de brainstormsessie opnieuw.
- c Ik stel voor te pauzeren - zodat mensen even op adem kunnen komen - en daarna verder te gaan op de ingeslagen weg.

8 Na een uurtje hebt u de beschikking over een indrukwekkende verzameling ideeën. Hoe gaat u nu verder?

- a Ik bedank de teamleden voor hun inzet en neem de behaalde resultaten mee om verder uit te werken.
- b Ik vraag alle teamleden om drie ideeën uit te kiezen en haal zo snel en eenvoudig de beste ideeën er uit.
- c Ik vraag het team de ideeën te groeperen en enkele veelbelovende oplossingen wat verder uit te werken.

9 U hebt de enorme verzameling ideeën gereduceerd tot een overzichtelijk aantal mogelijke oplossingen. Hoe selecteert u de beste oplossing?

- a Ik vraag de teamleden om een stem uit te brengen en kies de oplossing met de meeste stemmen, dan weet ik ook meteen of er draagvlak voor is.
- b Ik start een gestructureerde groepsdiscussie om de oplossingen vanuit vooraf gedefinieerde perspectieven te belichten en de beste te selecteren.
- c Samen met het team scoor ik de oplossingen op een aantal criteria en kies ik de oplossing met de meeste punten.

10 Op weg naar huis vraagt u zich af of de gekozen oplossing wel de beste is. Wat zegt u tegen uzelf?

- a Hoewel het ongetwijfeld nog beter kan, hebben wij een prima oplossing gevonden.
- b Iedereen kan zich vinden in deze oplossing, dus is het een geschikte oplossing.
- c Deze oplossing lost mijn probleem op, dus kan ik tevreden zijn.

3 DIAGNOSE

Omcirkel in onderstaande tabel de punten die horen bij de antwoorden die u hebt gegeven. Hebt u bijvoorbeeld op vraag 1 antwoord A gekozen, dan omcirkelt u dus het cijfer 2. Tel vervolgens alle omcirkelde cijfers op om uw totaalscore te berekenen.

Vraag	A	B	C
1	2	4	0
2	4	0	1
3	0	4	1
4	4	0	3
5	0	2	4
6	3	4	0
7	4	3	0
8	0	2	4
9	0	4	2
10	4	0	1

Uw totaalscore:

--	--	--

4 ADVIES

Scoorde u 26 tot en met 40 punten?

U weet hoe u de creativiteit in uw team kunt aanboren. Indien u uw effectiviteit nog verder wilt verbeteren, kijkt u dan eens naar de vragen waar u niet de maximale score hebt gehaald. Raadpleeg ook onderstaande websites om uw arsenaal aan creativiteitstechnieken verder uit te breiden.

Scoorde u 15 tot en met 25 punten?

U hebt de smaak al aardig te pakken, maar u kunt nog veel verbeteren. Kijkt u eens naar de vragen waar u 2 of minder punten scoorde. Welke conclusies trekt u daar uit? Wat zijn de punten die u zou kunnen verbeteren? Zoek in onderstaande verwijzingen naar creativiteitstechnieken die u houvast kunnen bieden bij het leiden van een creatieve sessie. Probeer deze technieken in de praktijk uit en vraag achteraf om feedback van enkele deelnemers.

Scoorde u 0 tot en met 14 punten?

U hebt nog een lange weg te gaan. U hebt moeite om de creativiteit in uw team los te maken. Een cursus creatief denken kan u helpen om de basisprincipes van creativiteit onder de knie te krijgen. Experimenteer vervolgens met enkele creativiteitstechnieken in uw team. Raadpleeg hiertoe onderstaande verwijzingen.

5 VERWIJZINGEN

Boeken

Zes denkende hoofddeksels, E. de Bono, Contact, 1997

De internationale autoriteit op het gebied van conceptueel denken stroomlijnt in dit boek het besluitvormingsproces, door het denkproces op te splitsen in zes niveaus die voorgesteld worden door zes denkhoeden. In dit boek vindt u de benodigde achtergronden en praktische tips om deze methode toe te passen.

Management van creativiteit, J. Gasperz, Kluwer, 1998

Beschrijft verschillende methoden om de ideeënkracht van mensen in organisaties te stimuleren en zo het innoverende vermogen van de organisatie te vergroten onder het motto: 'van ideeënbus naar ideeënmanagement'.

Creativiteit en management. Handleiding voor het ontwikkelen en benutten van creativiteit in organisaties, R. Voorendonk, Academic Service, 1998

Een nuttig boekje met vele handvatten op het gebied van creativiteit, innovatie en veranderkunde, bedoeld voor iedereen die kennis en inventiviteit van medewerkers en zichzelf wil stimuleren.

Websites

creativiteit.pagina.nl

Hét startpunt voor uw creatieve zoektocht.

www.mindtools.com

Beschrijft vele technieken op het gebied van creativiteit en besluitvorming. De technieken worden bondig gepresenteerd en zijn voorzien van bruikbare voorbeelden. Ook vindt u hier verwijzingen naar boeken waarin u meer informatie over de technieken kunt vinden.

www.whatagreatidea.com

Biedt een praktisch stappenplan om creativiteit en innovatie in uw organisatie te stimuleren. Indien u wordt geconfronteerd met reacties uit uw omgeving die dodelijk zijn voor uw vernieuwende ideeën, dan vindt u op deze site een aanvalsplan om deze 'killer phrases' te lijf te gaan.

www.inspirationtraining.nl

Eén van de trainingbureaus op het gebied van creativiteit die ons land rijk is. De zeer aardig vormgegeven website biedt interessante informatie met onder meer een test waarmee u uw persoonlijke stijl van problemen oplossen kunt vaststellen.

www.inspiratienet.nl

E-zine met inspiratie en ideeën voor business en management.